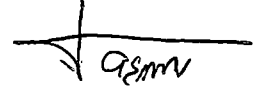


TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ecz. Gamze TAŞCIER
Ankara Milletvekili

Türkiye'de madencilik sektörü, uzun yıllardır proaktif ve insan odaklı bir devlet aklı yerine; neoliberal sermaye birikim modellerinin, aşırı kâr hırsının, rödovans ve taşeronlaşma kıskaçının yarattığı ağır bir sömürü düzeniyle yönetilmektedir. Soma'dan Ermenek'e, Amasra'dan İliç'e kadar uzanan ve "kader veya fitrat" denilerek normalleştirilmeye çalışılan maden faciaları, siyasi iktidarın iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yapısal acziyetinin ve kurumsallaşmış cezasızlık kültürünün en somut göstergeleridir. Siyasi iradenin denetim süreçlerini sadece kâğıt üzerinde bir formaliteye indirgemesi, işverenleri koruyan ceza politikaları ve liyakatsiz bürokrasi, yer altındaki işçilerimizin canını açıkça piyasa koşullarına terk etmektedir.

Uluslararası kabul gören Heinrich Kaza Piramidi teorisi açıkça göstermektedir ki; yüzlerce işçimizin hayatını kaybettiği her kitlesel maden katliamının arkasında, aylar öncesinden sinyal veren en az 300 "hasarsız" ramak kala olay (kıl payı atlatılan durum) bulunmaktadır. Yer altında bir havalandırma arızası, anlık gaz yükselmesi veya tahkimat çatlaması gibi olaylar birer erken uyarı göstergesidir. Ancak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesindeki İBYS (İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgi Yönetim Sistemi), bu hayati sinyalleri toplayıp faciaları engelleyecek bir erken uyarı merkezi olmak yerine, adeta işverenlerin cezai sorumluluktan kaçmasını kolaylaştıran pasif bir veri mezarlığına dönüştürülmüştür.

İşçilerin sendikasılaştırma ve işten atılma baskısıyla tehdit edildiği, iş güvenliği uzmanlarının maaşlarını patronlardan aldığı için usulsüzlükleri ihbar edemediği bu çarpık sistem bizzat siyasi iktidarın mevzuat tercihlerinin bir ürünüdür. Bakanlığın dijital sistemlerinin madencilik sektöründeki ramak kala olayları takip etme, analiz etme ve proaktif bir teftiş modeline dönüştürme noktasındaki siyasi ve bürokratik zafiyetleri ısrarla kamuoyundan saklanmaktadır. Bu bağlamda;

1. Bakanlığınızın kullanımında olan İBYS (İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgi Yönetim Sistemi) yazılım altyapısında, madencilik sektörüne özel "**grizu/gaz birikmesi**", "**tahkimat çatlaması**", "**anlık havalandırma durması**" veya "**göçük emaresi**" gibi sektöre özgü ramak kala olay kırımları/kodları tanımlanmış mıdır? Yoksa madenlerdeki ramak kala olayları diğer tüm sektörlerle aynı standart alt başlıklarla mı geçiştirilmektedir?
2. Bugüne kadar İBYS üzerinden Bakanlığa bildirilen madencilik ramak kala verilerinden kaç tanesi hakkında "**Müfettiş İncelemesi**" veya "**Önleyici Teftiş**" kararı alınmıştır? Sistemde biriken bu kritik "erken uyarı" verileri, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın risk bazlı denetim planlamalarında bir yapay zekâ veya algoritma filtresi olarak kullanılmakta mıdır?



50780

Gamze TAŞCIER

Ankara Milletvekili

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanvekili

3. Bakanlığınız müfettişlerince son 5 yılda maden ocaklarında yapılan denetimlerde; işletmelerin kendi iç bünyelerinde tutmakla yükümlü oldukları **fiziki "Ramak Kala Defterleri/Kayıtları"** ile Bakanlığa e-devlet/İBYS üzerinden gönderdikleri **dijital veriler arasında veri uyumsuzluğu (veri gizleme/silme)** tespit edilmiş midir? Bu doğrultuda usulsüzlük saptanan işletme sayısı kaçtır?
4. İş yeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanlarının (İSDÜ), maden sahalarında tespit ettikleri ölümcül ramak kala olayları Bakanlığa bildirmeleri durumunda **"iş sözleşmelerinin işveren tarafından haklı nedenle feshedilmesi" riskine karşı** bu profesyonelleri koruyan, Bakanlığınız bünyesinde kurulmuş hukuki veya mali bir güvence/koruma kalkını mekanizması bulunmakta mıdır?
5. Son 5 yılda madencilik sektöründe meydana gelen ve ölümlle sonuçlanan maden facialarının (Amasra, İliç vb.) yaşandığı ruhsat sahalarında, **kazalardan önceki 12 ay içerisinde İBYS'ye yansıyan ramak kala bildirim sayısı kaç olmuştur?** Bu faciaların yaşandığı ocaklarda "sıfır" bildirim yapıldıysa, bu durum Bakanlık sistemlerinde neden bir anomali/risk alarmı olarak tetiklenmemiştir?
6. Yasal mevzuatta ramak kala bildirimini teşvik etmek amacıyla, sektörel bazda **en yüksek oranda şeffaf ramak kala bildirimini yapan ve bunları çözen maden işletmelerine** yönelik herhangi bir teşvik (SGK prim indirimi, denetim önceliği muafiyeti vb.) mekanizması kurulması planlanmakta mıdır?